

Ne-ngielo – Het Slotgebed

16.6.1986

Na Mincho komt op Jom Kippoer nog een gebed, dat uniek¹ voor deze dag is. Het wordt dan ook maar éénmaal per jaar uitgesproken, op Jom Kippoer. Het is dus in feite een extra toevoeging, want we hebben reeds op Jom Kippoer als op elke Shabbos en Jom–Touw het toegevoegde gebed, Moesof.

Nadat de Mincho-Chazzon zijn dienst beëindigd had, volgde in de meeste Synagogen een predikatie. Na deze predikatie ging de Ne-ngielo-Chazzon voor het Ngomoed staan en begon daar (en dus niet van de Biemo) **Ashrei** voor te dragen. In de Grote Sjoel ging meestal de Opperrabbijn in deze dienst voor en in de andere Gemeente-Synagogen de daar standplaats hebbende Rabbijn. Na **Oewo Letsiej-jom** volgde Half-Kaddiesh, op een speciale melodie, die slechts voor deze dienst gebruikt werd. Daarna werd de stille Ngamiedo voor Ne-ngielo gezegd, die essentieel verschilt van de Ngamiedo bij de andere tefillous op Jom Kippoer (het gehele Ngal Cheit wordt niet gezegd; in plaats daarvan 2 andere stukken). Bij de toevoegingen in de Ngamiedo wordt i.p.v. Kosweinoe nu **Chosmeinoe** gezegd.

Vóór de herhaling van dit gebed door de Chazzon wordt de H. Arke geopend. De H. Arke blijft daarna gedurende de gehele Ne-ngielo–dienst open. Bij Ne-ngielo is er dus maar één Pesiecho.

Nadat de Chazzon het stukje **Missoud chachomiem oenewouniem** beëindigd heeft, zegt de Gemeente luid de strofe die begint met **Ow jedo-ngacho minnoungar**², waarna de Chazzon de strofe reciteert die begint met **Gosh lechallousecho kena-ngar welou kewa-ngar**. Daarna zegt de Gemeente luid de strofe die begint met **Emoeniem gó-shoe lenats-tseichacho ojoum**, waarna de Chazzon de strofe reciteert die begint met **Ngawoer kie fono jom**.

De Chazzon gaat dan verder met **Zochreinoe lachaj-jiem, mélech chofeits bachaj-jiem wechosmeinoe beseifer hachaj-jiem** etc. tot en met **Oematsmie-ach jeshoengo**.

Vervolgens zegt de Gemeente luid de strofe die begint met **Hannikro lo-ow zérang**, waarna de Chazzon de strofe reciteert die begint met **Zo-ngak wechinnein**. Daarna zegt de Gemeente luid de strofe die begint met **J-ôh shimcho bónoe jeingoreiw**, waarna de Chazzon de strofe reciteert die begint met **Ge-al no mikkérew**.

De Chazzon vervolgt met **Mie chomoucho aw horachamiam** tot en met **Mechajjé hammeisiam**.

Daarop zegt de Gemeente luid de strofe die begint met **Téwang ziew to-ôrôh**, waarop de Chazzon de strofe reciteert die begint met **Keshor tom mekoum ma nouro**. De Gemeente zegt dan luid zowel het vers beginnend met de woorden

¹ In de tijd van de Mishno werd op (sommige) vastendagen die werden uitgeroepen vanwege het uitblijven van regen ook een Ne-ngielo gebed gezegd, vgl. Mishno Ta-nganies IV, 1 en Talmud Bawli Ta-nganies fol. 26^b.

² Auteur van de verschillende delen van de Kerouwo (i.e. pjoet in de Chazoras Hashats) bij Ne-ngielo: R. El-ngozor beirabbi Kolier. De eerste 3 pjoetiem bevatten weer zinspelingen op de 3 Aartsvaders.

Jimlouch Hasheim³ als het daarop volgende vers beginnend met **We-atto kodoush**⁴, die daarna door de Chazzon herhaald worden.

De Chazzon zegt vervolgens luid het vers beginnend met de woorden **Shemang no, selach no hajjoun**, dat door de Gemeente herhaald wordt.

De Chazzon gaat dan verder met het stuk dat begint met **Mei-ngérew we-ngad ngérew a-nats-tsecho**, waar de Gemeente invalt met de haar toegeschreven woorden.

Nadat de Gemeente ter afsluiting de woorden **Shoewoe Eilaj we-oshoewo aleichem** gezegd heeft, zegt de Chazzon luid het vers **Oewechein, oelecho sa-ngalé kedoeshsho, kie atto Eloukeinoe mélech, moucheil wesoulei-ach**. Daarna reciteert de Chazzon luid de pijoet die begint met **Sha-ngarei armoun**, die eindigt met de woorden **Oewohem tou-ngarots we-soekdosh**. De Chazzon zet dan de Kedoesho in met de woorden **Kakkosoew – wekoro zé el zé we-omar**. De Kedoesho, die identiek is aan die bij Moesof, wordt zonder onderbrekingen gezongen tot de Gemeente de woorden **Oeshemou échod** gezegd heeft. De Chazzon en de Gemeente zeggen dan stil de pijoet, die begint met **Eilécho teloejous ngeineinoe**. De Chazzon begint hardop bij **Rachamécho jekaddemoe za-ngamécho** tot het einde van de pijoet. Vervolgens zegt de Gemeente luid **Shimcho Ei-l libbawnoe, jiechoedecho jachad hingingamnoe**, wat daarna door de Chazzon herhaald wordt. De Chazzon herhaalt dan **Addier addiereinoe** en nadat hij **Jimlouch Hasheim** etc. herhaald heeft, reciteert hij met luide stem **Ledour wodour** en aansluitend daaraan **Kie makdieshécho bikdoeshsho-secho kiddashto** tot het einde van dit stuk, **We-ngal mechounecho weheicholécho**. De Chazzon gaat dan, met de woorden **Oewechein tein pachdecho Hasheim Eloukeinoe**, verder met de herhaling van de Ngamiedo tot hij **Jangalé wejowou** gezegd heeft. Dan volgen 3 strofen, die luid door de Chazzon gereciteerd worden en elk meteen door de Gemeente luid herhaald wordt:

Pesach lonoe sha-ngar be-ngeis ne-ngielas sha-ngar, kie fono joun.

Hajjoun jifné, hashshémesh jowou wejifné, nowou-o she-ngorécho.

Onno Ei-l no, so no, selach no, mechal no, chamol no, rachèm no, kappèr no, kewoush cheit we-ngowoun.

Daarop volgen, de enige keer in Ne-ngielo, **Ei-l Mélech jousheiw ngal kissei rachamiam** en de **Sheloush ngesrei middous**.

In Amsterdam worden dan het stukje beginnend met **Al to-wou wemishpot ngimmonoe** en de bijbehorende **Selicho Odoun kesikkach mou-ngeid** overgeslagen. De Gemeente gaat stil verder met het stukje dat begint met **Touw Hasheim lakkoul werachamow ngal kol ma-ngasow** en het volgende stukje dat begint met **Lasheim hajjeshoe-ngo ngal ngammecho wirchosécho sélo**. Als de Chazzon gekomen is bij de woorden **Kie lou ngal tsidkouseinoe anachnoe mappieliem tachanoeneinoe lefonécho** zegt hij deze hardop. De Gemeente antwoordt daarop luid **Kie ngal rachamécho horabbiem**. De rest van het stukje zegt ieder weer voor zichzelf. Vervolgens worden eerst door de Chazzon en daarna door de Gemeente luid de eerste strofe van vele van de Pizmouniem die in de dagen voorafgaand aan Joun Kippoer in

³ Tehilliem 146, 10.

⁴ Ibid. 22, 4 (zonder de woorden Ei-l no).

de Seliechous gezegd zijn, gereciteerd. De volgorde is min of meer volgens de Elzasser en niet de algemeen Westeuropese ritus. Zo is de tweede strofe, na **Bemoutso-ei menoecho, Hasheim Hasheim Ei-l rachoem wechannoen** (de Sheloush ngesrei middous), wat in de Elzasser ritus de Pizmoun van de tweede dag Seliechous vóór Roush Hashono is. In de algemeen Westeuropese ritus is dat de Pizmoun van de vijfde dag Seliechous vóór Roush Hashono. Er zijn ook strofen die behoren bij Pizmouniem die in de Westeuropese ritus in het geheel niet gezegd worden, zoals **Adounei ho-adouniem** etc. en **Enkas mesalledécho** etc. Dit zijn de openingsstrofen van 2 van de extra Pizmouniem (resp. nr. 4 en 3), die in de Litouwse ritus op Ngérew Roush Hashono gezegd worden. Als Joum Kippoer op Shabbos valt, wordt, na de strofe **Kie hinnei kachoumer bejad hajjoutseir** etc., de openingsstrofe van het lied voor uitgaande Shabbos: **Hammawdiel bein koudesh lechoul** etc. gezegd.

Daarna zegt de Chazzon de strofe die begint met **Zechour lonoe beries owous ka-asher omarto**. Vervolgens wordt de tweede Pizmoun van Ngérew Roush Hashono met de openingsstrofe **Zechour beries Awrohom wa-ngakeidas Jitschok, wehousheiw shewoes o-hôlei Ja-ngakouw, wehoushie-ngeinoe lema-ngan shemécho** in zijn geheel luid door de Chazzon gezegd. Deze eerste en de tweede strofe, beginnend met **Owadnoe mei-érets touwo bechippoazon**, worden door de Gemeente luid herhaald. Vanaf **Goulo achar goulo** draagt de Chazzon de tekst alleen voor. Nadat de Chazzon dit stuk met de woorden **Wehoushie-ngeinoe lema-ngan shemécho** beëindigd heeft, zegt de Gemeente luid nog een keer de openingsstrofe **Zechour beries Awrohom** etc. Daarna volgen **niet** Ei-l Mélech jousheiw ngal kissei rachamiem en de Sheloush ngesrei middous.

De dienst gaat verder met het stil zeggen van **Zechour lonoe beries rieshouniem** etc. De Chazzon begint, zoals gebruikelijk, luid bij de woorden **Zerouk ngoleinoe majiem tehouriem**. Vervolgens reciteert de Chazzon het stukje dat begint met **Eloukeinoe weiloukei awouseinoe, al ta-ngazweinoe we-al tittesheinoe** en eindigt met **wesolachto la-ngawounie kie raw hoe**. De Chazzon zegt dan luid

Eloukeinoe weiloukei awouseinoe selach lonoe, mechal lonoe, kappèr lonoe, waarop de beurtzang **Kie onoe ngammecho** volgt. Daarna reciteert de Chazzon luid de 4 verzen **Onoe ngazei foniem – we-atto rachoem wechannoen**, etc.

De Chazzon gaat verder met het stukje dat begint met **Eloukeinoe weiloukei awouseinoe mechal oeselach la-ngawounouseinoe bejourn (hashshabbos hazzé oewejourn) hakkippoeriem hazzé** en eindigt met **Lema-ngan chajjécho**. Daarna staat iedereen op voor de Widdoej en wordt gezamenlijk, op de in Nederland gangbare melodie, gezongen **Eloukeinoe weiloukei awouseinoe towou lefonécho tefilloseinoe....awol anachnoe cho-to-noe: Oshamnoe, Bogadnoe** etc. Bij het uitspreken van de woorden Oshamnoe, Bogadnoe, enz. slaat men zich met de vuist van de rechterhand links op de borst.

Ngal Cheit wordt in Ne-ngielo niet gezegd.

De Chazzon vervolgt de Chazoras Hashats met de stukken **Atto nousein jod lefoushe-ngiem** en **Atto hiwdalto ènoush meiroush**, die in Ne-ngielo i.p.v. Ngál Cheit gezegd worden. Daarna zegt de Chazzon, zoals in de andere tefillous van Joum

Kippoer, het stuk dat de middelste berocho van de Ngamiedo afsluit. Dit begint met **Eloukeinoe weiloukei awouseinoe mechal la-ngawounouseinoe bejourn (hashshabbos hazzé oewejourn) hakkippoeriem hazzé** en eindigt met **Mekaddeish (hashshabbos we-) Jisro-eil wejourn hakkippoeriem**. Na Retsei, Moudiem en Wengal koellom wordt nu in het toevoegsel gezegd: **Wachasoum** lechajjiem touwiem bnei weriesécho. Bij Ne-ngielo wordt niet gedoechend, de Chazzon zegt evenwel de Birkas kouhaniem: **Eloukeinoe weiloukei awouseinoe bo-recheinoe babberocho hamshoelléshes, battouro** etc.

Bij de in Siem sholoum ingelaste passage **Beseifer chajjiem berocho wesholoum** zegt men nu: nizzocheir **weneichoseim** lefonécho etc. Vervolgens zegt de Chazzon een viertal verzen, beginnend met **We-né-èmar**. Hij moet er op letten dit keer te lezen: Lechajjiem touwiem **tachtmeinoe** en Eloukiem chajjiem **chosmeinoe** beseifer hachajjiem.

Nu volgt **Hajjourn te-ammetseinoe** (de H. Arke hoeft niet geopend te worden, want hij is nog steeds open!). Elke keer als de Chazzon een vers beginnend met **Hajjourn** gezongen heeft, antwoordt de Gemeente **Omein**. De Chazzon vervolgt dan met **Kehajjourn hazzé** etc., dat door de Gemeente stil wordt meegezegd, en beëindigt dit stuk met **Boroech atto Hasheim ngousé hashsholoum**.

Dan volgt **Oewienoe malkeinoe**. Afhankelijk van hoeveel tijd nog beschikbaar is tot "Nacht" wordt al dan niet ieder vers luid door de Chazzon voorgedragen en door Gemeente herhaald. Geprobeerd moet worden tenminste de 5 verzen waarin nu **Chosmeinoe** gezegd wordt, hardop voor te dragen. De Chazzon sluit dit af met Kaddish Tiskabbal. Ten slotte worden de Sheimous gezegd. Bij de Sheimous overdekken de Chazzon en alle andere Talleisiem-dragenden zich met hun Tallies. De Chazzon zegt dan éénmaal het vers

Shemang Jisro-eil Hasheim Eloukeinoe Hasheim Echod, wat door de Gemeente herhaald wordt.

Daarna zegt de Chazzon driemaal het vers

Boroech Sheim Kewoud Malchoesou Le-ngoulom Wo-nged, wat door de Gemeente dan drie keer herhaald wordt.

Ten slotte zegt de Chazzon zeven maal het vers

Hasheim Hoe Ho-èloukiem, wat door de Gemeente dan zeven keer herhaald wordt.

Daarna wordt de H. Arke gesloten en nadat deze gesloten is, wordt één Tekiengo geblazen.

In de Grote Synagoge kwam dan de "meest geliefde Chazzon" voor het Ngomoed staan (wijlen de Parnos Hechoweir Simon Loopuit). Hij was zo geliefd, daar met zijn aantreden het einde van de lange dag was aangebroken. Hij ging, zo snel mogelijk, in het avondgebed voor (op uitgaande Shabbos zonder Ledowied boroech en in verband met invallende Soekkous ook geen Wiehie nou-ngam, Jousheiw beseiser en We-atto kodoush).

Hawdolo werd uitgesproken over een beker wijn en het licht van een kaars, die de gehele Joun Kippoer had gebrand en een kaars die aan de eerste was aangestoken.

Besomiem slechts indien het tevens uitgaande Shabbos was.

Vervolgens Shier hamma-ngalous, Ngoleinoe en Kaddiesh Josoum. Einde der dienst.